

A Comparative Study of Gothic Components in the Novel *The Story of the Room 207* and *Cancer of the Genie*

Abdulbasit Arab Yousefabadi^{1*} | Faezeh Arab Yusofabadi²

1. Corresponding Author, Assistant Professor, Department of Arabic Language and Literature, Faculty of Literature and Humanities, University of Zabol, Zabol, Iran. E-mail: arabighalam@uoz.ac.ir
3. Associate Professor, Department of Persian Language and Literature, Faculty of Literature and Humanities, University of Zabol, Zabol, Iran. E-mail: Famoarab@uoz.ac.ir

Article Info

Article type:
Research Article

Article history:
Received: 04 April 2024
Received in revised form:
25 May 2024
Accepted: 27 May 2024

Keywords:
Gothic,
Mysterious space
Violence,
Capture,
The story of the room 207,
Saratan Jen.

ABSTRACT

Gothic is a style in art and literature renowned for its exploration of themes such as horror, fear, and dread. This genre has carved out a significant niche in storytelling by incorporating bizarre characters and blending mysterious elements with violence, often depicting scenes of crime and desolate, uninhabited environments. Ahmed Khaled Tawfiq (1962-2018) and Rambad Khanlari (1983) are two contemporary Arabic and Iranian novelists who have contributed notable works within the Gothic tradition. The collection of stories *The Story of Room 207* (2008) by Ahmed Khaled Tawfiq shares significant similarities in both content and structure with the collection "Cancer of the genie" (2007) by Khanlari. The purpose of this research is to conduct a comparative study of the Gothic elements present in The stories of "the story of the room 207" and *cancer of the genie*. The methodology employed for this research is descriptive analysis, which was carried out through library notes. The results indicate that the primary common elements of Gothic literature in the collection of stories *Story of Room 207* and are, in order of importance: characterization, a mysterious atmosphere, unbelievable events, possession, and violence.

Cite this article: Arab Yusofabadi, A., Arab Yusofabadi, F. (2025). A Comparative Study of Gothic Components in the Novel *The Story of the Room 207* and *Cancer of the Genie*. *Research in Comparative Literature*, 15 (1), 25-41.

© The Author(s).

DOI: 10.22126/jccl.2024.10461.2602

Publisher: Razi University

Extended Abstract

Introduction:

The term “Gothic” originally referred to the architectural style that flourished during the European Middle Ages, characterized by pointed arches, ribbed vaults, and flying buttresses. The first work to explicitly label itself as Gothic was Horace Walpole's 1764 novel, *The Castle of Otranto*, which was later subtitled Gothic Story. This novel laid the foundation for the genre. Gothic fiction, sometimes, referred to as Gothic horror, is a captivating literary genre defined by an atmosphere of mystery, terror, and the supernatural. Gothic novels often unfold in eerie, decaying environments, such as castles, monasteries, crypts, and other remnants of the past.

Gothic fiction evokes claustrophobia, emphasizing feelings of fear and dread. Ruined buildings serve as tangible reminders of a once-thriving world now in decay. Common themes include vengeful persecution, imprisonment, murder, and supernatural occurrences. The horrific events depicted in Gothic fiction often symbolize deeper psychological or social conflicts. These stories are frequently convoluted, featuring tales within tales, shifting narrators, and framing devices such as discovered manuscripts. Elements like sleep-like states, death-like experiences, doubles, obscured family ties, nocturnal landscapes, and dreams contribute to the eerie atmosphere. In summary, Gothic fiction remains a captivating blend of fear, mystery, and historical echoes, significantly influencing literature, art, music, and even subcultures.

Ahmad Khaled Tawfiq (born 1962) and Rambod Khanlari (born 1980) are two contemporary novelists from the Arabic and Iranian literary traditions, respectively, who have contributed to the Gothic genre. Ahmad Khaled Tawfiq is often referred to as the father of Arabic horror literature due to his extensive body of work in horror and Gothic fiction. Khanlari is also well-regarded in this field.

His first collection of stories, titled *Cancer of the Genie* was a finalist for the Jalal Al Ahmed Award and won the Mehrgran Award for the best two-year story collection in 1992-1993. The story collection *The Story of Room 207* (2008) by Ahmad Khalid Tawfiq shThe present research aims to compare the techniques employed by Arabic and Persian Gothic writers in evoking fear and terror related to unrealistic and imaginary significant similarities in content and structure with *Cancer of the Genie* (2007) by Khanlari. The presence of such similarities, coupled with the lack of comprehensive research examining the Gothic elements in these two works, prompted the authors to conduct a comparative study of the tThe present research aims to compare the techniques employed by Arabic and Persian Gothic writers in evoking fear and terror related to unrealistic and imaginary themes. Given the numerous similarities between the Arabic and Persian languages, which stem from their historical interactions, examining the fictional works in these two languages significantly contributes to understanding and comparing the narrative styles of both cultures. This analysis also provides an opportunity to identify commonalities and differences within their literary traditions.

Method:

The current research method is analytical-descriptive and is based on comparative literature reviews of the American school. The authors of the forthcoming research first gathered

information related to the study using library methods, and then organized the common data for the main stage of the comparative review article. Comparative literature is an academic field that explores examines works across linguistic, national, geographic, and disciplinary boundaries. Comparative literature is a vital interdisciplinary field that transcends linguistic and cultural boundaries, allowing scholars to examine literary works within broader global contexts. Its significance lies in uncovering shared themes, influences, and diverse artistic expressions across cultures. For Arabic and Persian literatures, which share deep historical, linguistic, and cultural ties, comparative studies provide critical insights into their symbiotic relationship. Focusing on Gothic fiction- a genre rich in psychological and societal symbolism- allows for a nuanced exploration of how fear, the supernatural, and cultural anxieties manifest differently across various traditions. This analysis not only enhances our understanding of cross-cultural literary dynamics but also underscores the unique contributions of each tradition to the global Gothic discourse.

Results and Discussion:

Gothic literature in Arabic and Persian traditions exhibits distinctive structural, thematic, and stylistic features that reflect a blend of cultural heritage and universal Gothic tropes. Structurally, both traditions favor non-linear narratives, often employing framed storytelling or episodic structures, as exemplified in "One Thousand and One Nights" and the Persian "dastan" tales.

These narratives generate suspense through fragmented revelations, reflecting the Gothic focus on mystery and ambiguity. Thematically, both literatures delve into existential dread, the supernatural, and the interplay between fate and free will, drawing from Islamic mysticism and pre-Islamic folklore. Common motifs include haunted spaces—such as deserts, ruins, or labyrinthine palaces that symbolize psychological or spiritual desolation.

In terms of narrative elements, both traditions feature archetypal characters such as the tormented hero, the spectral femme fatale, and the malevolent demon, embodying cultural anxieties regarding morality and the unknown. The sublime, a key element of Gothic literature, manifests through awe-inspiring yet terrifying natural or cosmic imagery, including stormy skies and vast, desolate landscapes. Stylistically, Arabic and Persian Gothic tales utilize ornate language and poetic devices, enhancing the eerie atmosphere with vivid sensory descriptions and rhythmic prose.

Techniques such as foreshadowing, unreliable narrators, and intertextuality—drawing on religious texts or classical poetry—enhance the complexity of the narrative. These shared characteristics, rooted in a synthesis of cultural specificity and Gothic universality, render Arabic and Persian Gothic literature a rich area for comparative literary analysis, particularly in examining how regional traditions reinterpret global Gothic conventions.

The tormented hero, frequently weighed down by inner conflict or societal expectations, embodies universal struggles with identity and duty—consider Rostam in the Shahnameh or Hamlet in Shakespeare's tragedy. The spectral femme fatale, a seductive yet perilous figure, represents anxieties surrounding female agency and the unknown, as illustrated by characters such as the enchantress in Persian folklore or the ghostly women in Gothic novels. Similarly, the malevolent jinn or demon, whether in Islamic mythology or Western tales such as Faust,

symbolizes the chaos of the supernatural and humanity's fear of losing control. These archetypes reflect cultural values, with Persian stories emphasizing honor and cosmic balance, while Western narratives often explore themes of individualism and existential dread. Together, they illuminate shared human concerns regarding morality, power, and the mysteries that lie beyond the veil of the known.

Conclusion:

In both story collections, characterization serves as the primary Gothic element. The characters can be broadly categorized into two types. The first group consists of timid individuals who are overwhelmed by feelings of isolation, apprehension, and ambiguity, perpetually haunted by vague anxieties and preoccupations. These characters frequently hold beliefs in vivid, and at times, violent hallucinations, which lead to delusions of being pursued by others, conspired against by organizations, or tormented by demons and supernatural entities. The second group consists of malevolent beings endowed with extraordinary powers, exerting a profound influence over the first group. These sinister figures typically emerge suddenly and mysteriously, instilling tension and insecurity through their violent and terrifying actions. They possess grotesque features—such as unnatural organs or horrifying visages—that starkly deviate from human norms. Both authors skillfully create an atmosphere of ambiguity and mystery by weaving eerie sounds and vivid descriptions of shadowy settings, including enigmatic dungeons, cellars, secret corridors, basements, and foreboding cemeteries. Through these elements, the authors imbue their narratives with a dual, ambiguous quality that challenges readers' perceptions of reality. This approach not only heightens suspense and evokes awe but also provides literary pleasure by captivating the audience's imagination.

بررسی تطبیقی مؤلفه‌های گوتیک در مجموعه داستان‌های حکایه العرفه ۲۰۷ و سرطان جن

عبدالباسط عرب یوسف آبادی^{۱*} | فائزه عرب یوسف آبادی^۲

۱. نویسنده مسئول، استادیار، گروه زبان و ادبیات عربی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه زابل، زابل، ایران. رایانامه:

arabighalam@uoa.ac.ir

۲. دانشیار، گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه زابل، زابل، ایران. famoarab@uoz.ac.ir

چکیده

اطلاعات مقاله

رویکرد سبک گوتیک در هنر و ادبیات، پرداختن به موضوعاتی؛ مانند وحشت، هراس و دلهره است. این سبک در داستان‌نویسی با استفاده از شخصیت‌های عجیب و غریب و با تلفیق عناصر رازآلود با خشونت و به نمایش گذاشتن تصاویر جنایت و محیط‌های متروکه و خالی از سکنه جایگاه قابل توجهی پیدا کرده است. احمد خالد توفیق (۱۹۶۲-۲۰۱۸م) و رامبد خانلری (۱۳۶۲ش) دو رمان‌نویس معاصر عربی و ایرانی هستند که آثاری داستانی در حوزه گوتیک به رشته تحریر درآوردند. مجموعه داستانی حکایه العرفه ۲۰۷ (۲۰۰۸م) از احمد خالد توفیق شباهت‌های قابل توجهی در محتوا و ساختار با مجموعه داستانی سرطان جن (۱۳۹۷ش) خانلری دارد. هدف این پژوهش بررسی تطبیقی مؤلفه‌های گوتیک در مجموعه داستان‌های حکایه العرفه ۲۰۷ و سرطان جن است. نتایج حاکی از آن است که اصلی‌ترین مؤلفه‌های مشترک گوتیک در مجموعه داستان‌های حکایه العرفه ۲۰۷ و سرطان جن به ترتیب اهمیت عبارت است از: شخصیت‌پردازی، فضای رمزآلود، رخداد‌های غیرقابل باور، تسخیر و خشونت. کمیت استفاده از این مؤلفه‌ها در هر دو اثر نشان از توجه مشابه هر دو نویسنده به این مؤلفه‌ها دارد با این تفاوت که در داستان‌های حکایه العرفه ۲۰۷ در بخش شخصیت‌پردازی و فضا‌سازی تعمق بیشتری در وحشت ذهن داشته و در مجموعه داستان سرطان جن مؤلفه خشونت بیشتر از تسخیر نمود داشته است.

نوع مقاله: مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۱/۱۶

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۳/۰۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۳/۰۷

واژه‌های کلیدی:

گوتیک،

فضای رمزآلود،

خشونت،

تسخیر،

حکایه العرفه ۲۰۷،

سرطان جن.

استناد: عرب یوسف آبادی، عبدالباسط؛ عرب یوسف آبادی، فائزه (۱۴۰۴). بررسی تطبیقی مؤلفه‌های گوتیک در مجموعه داستان‌های حکایه

العرفه ۲۰۷ و سرطان جن. کاوش نامه ادبیات تطبیقی، ۱۵ (۱)، ۴۱-۲۵.

© نویسنده گان.

ناشر: دانشگاه رازی

DOI: 10.22126/jccl.2024.10461.2602

۱. پیشگفتار

۱-۱. تعریف موضوع

قرن نوزدهم، آغاز نابسامانی‌های حاکم بر فضای فکری انسان بود، در راستای این نابسامانی، مفهوم گونه ادبی نیز تحت تأثیر تحولات اجتماعی و تغییر ذائقه مخاطب قرار گرفت؛ بنابراین ترس از آینده و اتفاقات آن، یکی از دغدغه‌های فکری انسان آن دوران شد. این ترس، زمینه گرایش برخی از داستان‌نویسان را به نگارش داستان‌هایی از نوع گوتیک فراهم آورد و نقطه عطفی در روند تکامل ادبیات داستانی شد.

شخصیت‌ها^۱ و مضمون‌های داستان‌های گوتیک^۲ در ادبیات، سینما، تلویزیون و سایر رسانه‌ها نیز اثر فراوانی دارد. رمان گوتیک به عنوان یک زیرژانر از ادبیات ترسناک جذابیت و تأثیر قابل توجهی در ادبیات جهان دارد. این سبک از رمان لبالب از پیچ‌ها و همهمه‌های گنگ و دلهره‌آور است در قصرهایی که در آن استخوان مردگان روی هم انباشته شده و نوید حضور نیروهای شرور را می‌دهد (ر.ک: میرصادقی، ۱۳۷۷: ۱۴۴). این گونه داستان‌ها برخوردار از فضایی تخیلی و نامعقول و سراسر تعلیق هستند که ریشه در مفاهیمی ماوراءطبیعی دارند (ر.ک: نصر اصفهانی و جعفری، ۱۳۸۹: ۱۶).

احمد خالد توفیق (۱۹۶۲-۲۰۱۸م) و رامبد خانلری (۱۳۶۲ش) دو رمان‌نویس معاصر عربی و ایرانی هستند که آثاری داستانی در حوزه گوتیک به رشته تحریر درآوردند. احمد خالد با نگارش رمان‌ها و داستان‌های متعددی در ژانر وحشت و گوتیک به عنوان پدر ادبیات وحشت عربی شناخته می‌شود. خانلری نیز در این زمینه شهرت دارد. نخستین مجموعه داستان او با عنوان *سرطان جن*، نامزد نهایی دریافت جایزه جلال آل احمد شد و جایزه مهرگان بهترین مجموعه داستان دو سالانه ۹۲-۹۳ را از آن خود کرد. مجموعه داستانی *حکایة الغرفة ۲۰۷* (۲۰۰۸م) از احمد خالد توفیق شباهت‌های قابل توجهی در محتوا و ساختار با مجموعه داستانی *سرطان جن* (۱۳۹۷ش) خانلری دارد. وجود چنین شباهت‌هایی از یک سو و فقدان تحقیقی بنیادین که به بررسی تطبیقی مؤلفه‌های گوتیک در این دو اثر پردازد، از دیگر سو، نگارندگان را بر آن داشت که به مطالعه تطبیقی دو رمان مورد بحث پردازند.

۱-۲. ضرورت، اهمیت و هدف

پژوهش حاضر با هدف مقایسه بررسی میزان شباهت تکنیک‌های داستان‌نویسان گوتیک عربی و فارسی در ایجاد ترس و وحشت نسبت به مسائل غیرواقعی و تخیلی شکل گرفته است. با توجه به

1. characters

2. Gothic stories

شباهت‌های فراوان میان زبان عربی و فارسی که ریشه در روابط دوسویه آن‌ها دارد، بررسی آثار داستانی این دو زبان در بررسی و تقابل سبک‌های داستانی دو ملت تأثیر مستقیم دارد و دریچه دیگری برای نشان دادن نقاط اشتراک و افتراق ادبیات آن‌ها ارائه می‌نماید.

۳-۱. پرسش‌های پژوهش

- مهم‌ترین مؤلفه‌های گوتیک در مجموعه داستان‌های حکایه الغرقة ۲۰۷ و سرطان جن چیست؟
- این دو مجموعه داستانی در استفاده از این مؤلفه‌ها چه شباهت‌ها و تفاوت‌هایی دارند؟

۴-۱. پیشینه پژوهش

در زمینه معرفی مؤلفه‌های گوتیک و بررسی آن در متون داستانی عربی و فارسی، پژوهش‌هایی انجام شده‌است؛ از جمله:

حسینی و همکاران (۱۳۹۲ش) در مقاله «گوتیک در ادبیات تطبیقی: بررسی برخی از آثار صادق هدایت و ادگار آلن پو» روند مشابهی در مورد شخصیت‌پردازی و فضای داستان‌های هدایت و آلن پو نشان می‌دهند؛ به‌طوری‌که تشبیه فکری، پریشان‌خاطری، انزوا و درون‌گرایی در شخصیت‌های داستان‌های هر دو نویسنده موج می‌زند.

هوری پیله‌ورد و همکاران (۱۳۹۴ش) در مقاله «بررسی و تحلیل رمان نگهبان از منظر اسطوره و گوتیک» نشان دادند که در رمان نگهبان درون‌مایه‌های متعدد و تأثیرگذاری در بافتی از عشق و اسطوره ارائه شده‌است. درون‌مایه‌هایی از جنس اضطراب، وهم و هراس که گاه در عین تخیلی بودن، بسیار واقعی و باورپذیر جلوه می‌کنند و اگرچه ظاهری داستانی دارند، حقایق تلخ، وحشتناک و غیرقابل انکار زندگی انسان امروز را در عمق خود به تصویر می‌کشند.

حسن‌زاده و پریمی (۱۳۹۶ش) در مقاله «مؤلفه‌ها و عناصر گوتیک در داستان‌های صادق هدایت» بر این باورند که غالب مؤلفه‌های گوتیک همچون هراس و وحشت به اشکال گوناگون در آثار هدایت حضور داشته و اغلب همراه با قتل و یا خودکشی همراه است.

یاسین و نصیف (۲۰۱۸م) در مقاله «تجلیات أدب الرعب في رواية فرانکشتاین في بغداد أحمد سعداوي» با قرار دادن رمان فوق جزو رمان‌های وحشت و گوتیک، به بررسی مهم‌ترین مؤلفه‌های گوتیک و وحشت در این رمان پرداخت.

العتیبي (۲۰۲۱م) در مقاله «مقدمة في فلسفة الرعب: الجليل القوطي» در بخش کوتاهی که درباره ادبیات گوتیک پرداخت به این نکته اشاره نمود که شباهت‌های زیادی در کیفیت صحنه سازی در ایجاد رعب و وحشت و هراس در ذهن خواننده در میان ادبیات گوتیک غرب و شرق یافت می‌شود.

صالح (۲۰۲۲م) در مقاله «الرواية القوطية: رواية الرعب والغموض في العصور الوسطى» به معرفی رمان گوتیک و مشهورترین داستان‌نویسان این حوزه پرداخت و ویژگی‌های ادبیات گوتیک را به طور اختصار بررسی نمود.

پریمی (۱۳۹۸ش) در پایان‌نامه «بررسی مؤلفه‌های رمان گوتیک در برخی آثار داستانی معاصر فارسی» معتقد است در داستان‌های معاصر فارسی که می‌توان آن‌ها را در ژانر گوتیک قرار داد بیشترین مؤلفه‌های گوتیک در شخصیت‌ها و فضا سازی‌های داستانی دیده می‌شود.

یاسمی (۱۴۰۰ش) در پایان‌نامه «بررسی و تحلیل مؤلفه‌های گوتیک در برخی از آثار معیری، خانلری، جودت و رحمتی» به این نتیجه رسید که در داستان‌های گوتیک ایرانی آن‌چه باعث ایجاد ترس و وحشت می‌شود بیشتر فضا سازی داستانی و توصیفات نویسنده از وقایع است. صحنه‌های که سرشار از عناصر ایجاد وحشت، مثل سردابه‌های زیرزمینی تاریک، قلعه‌ها و قصرهای رو به ویرانی، دخمه‌های تاریک و نمناک، گورستان‌های اسرارآمیز و مکان‌هایی که پر از جانورانی چون مار، سوسک، موش و رتیل و غیره هستند.

وهابی و همکاران (۱۴۰۲ش) در مقاله «بررسی درون‌مایه‌های گوتیک ادبی در دو رمان صانع الظلام و نگهبان» به بررسی سه مؤلفه شخصیت‌پردازی، مکان و زمان به عنوان مؤلفه‌ها و اصول برجسته سبک داستانی گوتیک در دو داستان مذکور پرداختند.

از مجموع مطالب فوق این حقیقت آشکار می‌شود که در ارتباط با مجموعه داستانی «حکایة العرقة ۲۰۷» و سلطان جن تاکنون هیچ پژوهشی به صورت مستقل و به صورت تطبیقی انجام نشده است و باتوجه به این توضیحات می‌توان گفت: این نخستین پژوهشی است که در این زمینه انجام می‌شود.

۵-۱. روش پژوهش و چارچوب نظری

روش پژوهش حاضر، تحلیلی- توصیفی و بر مبنای چارچوب‌های ادبیات تطبیقی مکتب آمریکایی^۱ است. نویسندگان جستار پیش رو، ابتدا اطلاعات مربوط به پژوهش را به روش کتابخانه‌ای گردآوری، سپس داده‌های مشترک را در تنه اصلی مقاله مورد بررسی تطبیقی قرار داده‌اند.

۲. پردازش تحلیلی موضوع

رمان گوتیک، گونه‌ای از رمان است که در آن عمل و حادثه به حداقل می‌رسد و قلم در خدمت ایجاد فضایی وهم‌آلود و تحلیل روان‌های آشفته و پریشان قرار می‌گیرد تا به جای واکنشی خردمندانه، تأثیراتی هیجانی در خواننده ایجاد کند. (ر.ک: باتینگ^۲، ۱۳۸۹: ۱۵). در این نوع رمان عناصری همچون سحر، جادو، رمز، معما، بی‌رحمی، خونریزی، دلهره و وحشت به هم آمیخته است. شخصیت‌ها، موجوداتی عصبی، روانی و ناهنجارند که حالت آن‌ها نشان از ذهنیت بیمارگونه و روحیه از خودبیگانه‌شان دارد. آن‌ها یا در اندیشه کشتن هستند و یا در اندیشه کشته شدن، بعضی از مُرده‌ها پیش از دفن از تابوت خارج می‌شوند و عده‌ای از زنده‌ها بی‌دلیل راهی گور می‌شوند (ر.ک: بی‌نیاز، ۱۳۸۳: ۷۸).

در ادامه به مهم‌ترین مؤلفه‌های رمان گوتیک و بیان مصادیق آن‌ها در دو رمان *حکایه العرقة* ۲۰۷ و *سلطان جن* پرداخته خواهد شد:

۲-۱. شخصیت‌پردازی

وجود شخصیت در هر اثر ادبی امری ضروری است؛ زیرا داستان بدون حضور شخصیت شکل نمی‌گیرد. لذا شناخت این عنصر مهم و توجه به تفاوت شخصیت‌ها در یک اثر موجب درک بهتر و شناخت بیشتر از نویسنده و اثر وی می‌گردد (باقری و زارع، ۱۴۰۳: ۲۰). گوتیک، دو نوع هستند؛ اول مشاهده‌گرهای ترسان که اغلب دارای احساسات گنگ، انزوا، دلهره و ابهام هستند (ر.ک: بیر^۳، ۱۳۹۵: ۸۰). دوم ترساننده‌های بی‌رحم و عجیب که تک بُعدی نیستند و ابعاد پیچیده و متناقض روانشان، آن‌ها را جالب توجه می‌کند. آن‌ها اغلب به نگرشی منفی نسبت به انسانیت مشهور هستند (ر.ک: اسلینو^۴، ۱۳۷۳: ۲۳). این شخصیت‌ها ممکن است شیاطین، جن‌ها، موجودات ماوراء طبیعی یا حتی انسان‌هایی با ویژگی‌های خبیث و شرور باشند که اغلب از قدرت‌های غیرمعمول برخوردار هستند و بر روی

1. The American School of Comparative Literature

2. Butting

3. Beer

4. Selino

شخصیت نوع اول تأثیر می‌گذارند. در ادامه به معرفی هر یک از این شخصیت‌ها و بیان مصادیق مرتبط با آن‌ها در دو مجموعه داستان *حکایة الغرفة ۲۰۷* و *سرطان جن می‌پردازیم*:

۱-۱-۲. شخصیت ترسو

نویسندگان هر دو مجموعه *حکایة الغرفة ۲۰۷* و *سرطان جن* در هر داستان به روایت داستان از طریق دیدگاه یک شخصیت اصلی نوع اول می‌پردازند، که پیوسته از نگرانی‌ها و دل‌مشغولی‌های ناشناخته‌ای رنج می‌برند که عمدتاً علتی خارج از مکان زندگیشان، پدیدآورنده آن است و یا دلهره‌هایی دارند که بر ساخته ذهنیت مردمانی است که با آن‌ها نشست و برخاست دارند. در این موارد در هر دو مجموعه اختلال وهم‌پردازی که به عنوان اختلال وهمیه^۱ نیز شناخته می‌شود، در شخصیت نوع اول دیده می‌شود. در هر دو مجموعه شخصیت نوع اول دارای باورها یا وهم‌های غیرواقعی^۲ است که با واقعیت مغایرت دارد. این باورها معمولاً پایدار و ثابت هستند و در صورتی که با دیگران در مورد آنها بحث شود، فرد به سختی نسبت به درستی آن‌ها قانع می‌شود.

باورهای این افراد در هر دو مجموعه در موضوعات مختلفی؛ مانند وهم‌های خشن و وهم‌های جسمی است که به باور در مورد تعقیب شدن توسط اشخاص دیگر، مورد توطئه قرار گرفتن توسط سازمان‌های مختلف یا شیاطین و موجودات فراطبیعی می‌انجامد. آن‌ها تسلیم این وهم شده‌اند که تحت نظرات و کنترل دیگران هستند و باید عملی خاص را انجام دهد تا از وقوع موارد ناخواسته جلوگیری کند. هر دو مجموعه شخصیت نوع اول افرادی هستند که ادعا می‌کنند موجودات خیالی را می‌بینند و با آن‌ها تعامل دارند. به نمونه زیر بنگرید:

«مددت یدی فانتزعت المندیل الذي غطی به مدکور رأسه فصرخ.. کأن عینیه احترقتا من سطوع الضوء. صرخت بدوري عندما أدركت أنه لا توجد له عینان... هناك فجوتان...» (توفیق، ۲۰۰۸: ۱۱۷).

(ترجمه: دستم را دراز کردم و دستمالی که مدکور سرش را پوشانده بود بیرون کشیدم و او جیغ کشید. انگار چشمانش از روشنایی نور سوخته باشد. وقتی فهمیدم چشم ندارد جیغ زدم... فقط دو تا سوراخ هست.)
در نمونه فوق از مجموعه داستان *حکایة الغرفة ۲۰۷* شخصیت نوع اول در توهّمات خویش ادعای ملاقات با فردی دارد که چهره‌اش ناقص و شامل دو سوراخ است. چنین تجربه‌ای در مجموعه داستان *سرطان جن* نیز وجود دارد و او نیز مدعی ملاقات با چهره‌ای ناقص و حاوی دو سوراخ است:

1. Delusional Disorder
2. Phantasmagoric visions

«نوزاد روی صورتش دماغ ندارد، فقط دو سوراخ در میان صورتش دارد. حتما هوا را از همان سوراخ‌ها تو می‌دهد. دست و پاهایش جای پنجه، گلوله‌های گوشتی به رنگ کبودی پای چشم دارند» (خانلری، ۱۳۹۷: ۷۶).

۲-۱-۲. شخصیت ترسناک

رمان‌های گوتیک معمولاً دارای شخصیت‌های ترسناک هستند که ترس و وحشت را در خواننده ایجاد می‌کنند. این شخصیت‌ها معمولاً مرموز و خبیث هستند و از قدرت و تسلط بر دیگران برخوردارند. شخصیت‌های ترسناک در داستان‌های هر دو مجموعه اغلب نماد تناقض‌های داخلی بین خیر و شر، نور و تاریکی و مرگ و زندگی هستند و اغلب به عنوان تهدیدی برای شخصیت ترسو عمل می‌کنند و آن‌ها را به آزمون می‌کشانند. شخصیت‌های ترسناک معمولاً به صورت مرموز و ناگهانی ظاهر می‌شوند و باعث ایجاد تنش و ناامنی و بروز رفتارها و اعمال خشونت‌آمیز و ترسناک می‌شوند و شخصیت‌های ترسو را به سمت فروپاشی و سقوط هدایت می‌کنند. شخصیت‌های ترسناک در هر دو مجموعه دارای اندام‌های عجیب و غریب، صورتی وحشتناک یا سایر صفاتی هستند که از طبیعت عادی انسانی متمایز است. این ظاهر وحشتناک، آن‌ها را از بقیه شخصیت‌ها متمایز می‌دهد و ترس و وحشت را در خواننده القا می‌کند. نمونه‌های زیر از هر دو مجموعه داستانی، حضور شخصیت‌های ترسناک برای القای وحشت را نشان می‌دهد:

«وتناثر الدم لیلطخ الجدران، بینما من مکان ما ظهر الشیطان.. نعم.. الشیطان کما یرسمونه فی الرسوم البیزنطیة..» (توفیق، ۲۰۰۸: ۷۷).

(ترجمه: خون به اطراف پاشید و دیوارها پر از لکه‌های خون شد، ناگهان شیطان از یک جایی ظاهر شد. بله شیطان، همان‌طور که تصویرش را در نقاشی‌های رومی می‌کشند...)

«فرداش سر پشت بوم برای رضا ادا اطوار ریخت که بابام دیرو تو حموم، پشت تکیه جن دیده و من از دیرو تا حالا به دقیقه خواب به چشمم نرفته» (خانلری، ۱۳۹۷: ۹۹).

۲-۲. فضای رمزآلود

از مؤلفه‌های برجسته آثار گوتیک، فضا سازی‌ها و توصیفات دقیق با بیان جزئیات وقایع برای القای حس وحشت در خوانندگان است. «از آن‌جا که معمولاً داستان‌های گوتیک ریشه در ذهنیات و

روحیات نویسندگان دارند توصیف اکسپرسیونیستی^۱ در این آثار پررنگ‌تر از توصیف عینی است؛ زیرا هراس نهفته در این آثار ناشی از حالات روحی و ویژگی‌های درونی نویسنده است» (بی‌نیاز، ۱۳۸۳: ۱۱۶). فضا سازی رمزآلود^۲ و ناآشنا باعث بروز دلهره و نگرانی در مخاطب می‌شود. انسان‌ها به طبیعت خود تمایل دارند که محیطی پیش‌بینی پذیر و قابل کنترل داشته باشند. زمانی که با موقعیت‌ها یا شرایطی مواجه می‌شوند که از قبل با آن‌ها آشنا نیستند، این امر می‌تواند احساس ناامنی و نگرانی در آن‌ها ایجاد کند.

توجه به عواملی که این حس را برمی‌انگیزد؛ از جمله صداهاى مبهم و وزش باد و نجوایی خوفناک که به گوش می‌رسد، فضای مناسب ایجاد هراس را به وجود می‌آورد. این صداها معمولاً در محیط‌های تاریک، قلعه‌ها، صومعه‌ها یا خانه‌های دورافتاده به وجود می‌آیند. این مؤلفه در داستان‌های مجموعه حکایة الغرفة ۲۰۷ و سرطان جن، برجستگی خاصی دارد و هر دو نویسنده از عوامل و عناصر گوناگونی جهت ایجاد فضای مناسب برای القای هول و هراس استفاده کرده‌اند. به مثال‌های زیر بنگرید:

«هنا دقت الطرقات علی الباب... لم تکن طرقات واحد من رفاقي. لأنه لا يوجد منهم الكثير الليلة. ولا طرقات عابر سبيل... هي طرقات عملاق يوشك علی اقتلاع الباب من مفضلاته...» (توفیق، ۲۰۰۸: ۸۰).

(ترجمه: ناگهان صدای تق تق در بلند شد... شبیه صدای تق تق دوست‌هایم نیست... چون اکثر آن‌ها امشب نیستند. شبیه صدای کوبیدن در مسافر هم نیست... شبیه کوبیدن در توسط هیولایی است که می‌خواهد در را از لولایش بکند.)

این صداهاى مبهم و ناشناخته در این داستان اغلب معنا و منشأ خاصی ندارند و ارتباط واضحی با شخصیت‌ها یا رویدادهای داستان ندارند. این امر، باعث ایجاد عدم قطعیت و ترس در شخصیت و به دنبال آن در خواننده می‌شود؛ زیرا او نمی‌تواند صداها را به درستی تفسیر کند و نمی‌داند چه چیزی منجر به تولید آن‌ها شده است؛ بنابراین، شنیدن این صداها عدم قطعیت و ابهام و احساس عدم کنترل را در شخصیت داستان ایجاد می‌کند و باعث دلهره و نگرانی می‌شود. در مجموعه داستانی سرطان جن نیز زمزمه‌های ناشناخته، صداهاى مهیب از مکان‌های مرموز جوی ترسناک و مهیب را در اغلب داستان‌ها

1. Expressionist

2. Cryptic setting

ایجاد می‌کند و خواننده را در جهانی از نگرانی و ترس فرو می‌برد. نمونه زیر مصداق خوبی است برای این نوع مولفه:

«نفس توی سینه‌ام مرده است، جابه‌جا نمی‌شود. صدایی شبیه صدای رادیو می‌آید، وقتی که موج نزدیک است روی ایستگاه بیفتد، پیچ‌پچه‌ای گنگ در میان خش‌خش و صداهای آزاردهنده» (خانلری، ۱۳۹۷: ۲۲).

از دیگر سو، در سراسر داستان‌های هر دو مجموعه فضایی تاریک و گرفته حاکم است و اتفاقات بیشتر در شب رخ می‌دهد. غلبه رنگ‌های تیره و خفگی فضاها حالتی رازگونه به هر دو مجموعه داستانی داده است. در نمونه‌های زیر از هر دو رمان فضای رمزآلود حاصل تاریکی و گرفتگی شب است که هر دو نویسنده به کمک آن بر خوفناکی داستان خویش افزوده‌اند:

«يا لهذا الظلام الذي يجعل الحركة صعبة!... فقط هو يسمح لك بأن تدرك كل شيء، لكنك لا تعي التفاصيل..» (توفیق، ۲۰۰۸: ۱۱۷).

(ترجمه: چه تاریکی وحشتناکی در اتاق حاکم است که جلوی هر گونه تحرک و جنب‌وجوش را می‌گیرد.. فقط به تو اجازه می‌دهد همه چیز را درک کنی؛ اما جزئیات را نمی‌فهمی.)

در این بخش از داستان، تاریکی به عنوان یک نماد برای ناشناخته بودن، تهدید و خطر مورد استفاده قرار می‌گیرد. زمانی که خواننده در محیط تاریک و ناشناخته قرار می‌گیرد، احساس آسیب‌پذیری و ناتوانی می‌کند و این موضوع می‌تواند ترس را تقویت کند؛ همچنین است نمونه زیر از مجموعه داستان سلطان جن:

«هوا گرگ و میش است و غبار همه‌جا را گرفته، غباری نیم‌دایره شکل که اطرافم را می‌گیرد. سایه به‌هم‌چسبیده، سایه سگ، گرگ، روباه یا چارپایانی به قاعده آن‌ها که تنوره می‌کشند و صدای نارضایتی از آن‌ها بلند است» (خانلری، ۱۳۹۷: ۵۹).

لازم به یادآوری است؛ مکان نیز در ایجاد فضای رمزآلود گوتیک اهمیت بسیاری دارد. در هر دو مجموعه نویسندگان حوادث را در جاهایی طرح کرده‌اند که ساکت و مرموز است و زندگی عادی انسانی، کمتر در آن جریان دارد. وجود دخمه‌ها و سیاه‌چال‌های پر از رمز و راز، سردابه‌ها، دالان‌های مخفی، زیرزمین و گورستان‌ها و مقابر مخوف و وهم‌آلود در هر دو مجموعه داستانی برای طرح حوادث گوتیک و القای وحشت و هراس است.

در بخشی از مجموعه داستانی *حکایة الغرقة ۲۰۷* نویسنده به توصیف اتاقی می‌پردازد که با ایجاد فضایی رمزآلود نمادی از ذهن پریشان راوی است که پر از خاطرات کهنه و وهم‌انگیز است و تلاش پیاپی راوی در گریز از آن بی‌ثمر است. به نمونه زیر که به توصیف از این مکان رمزآلود می‌پردازد، بنگرید:

«إنها أحد أبواب الجحيم، وإنه يكفي أن يبيت فيها أحد حتى يفتح لك الباب الموارب لتدخل منه الأهوال، ورأيت أنا أن الموضوع يتعلق بالجان والشياطين» (توفیق، ۲۰۰۸: ۲۰).

(ترجمه: این اتاق یکی از درهای جهنم است و کافی است کسی شب را در آن بگذراند تا آن در باز شود و وحشت از آن وارد شود... به نظرم این موضوع مربوط به اجنه یا شیاطین است.)

در مجموعه داستانی *سرطان جن* نیز، نویسنده با استفاده از مکان‌های خاص به دنبال ایجاد فضای رمزآلود در جهت القای هراس است. توصیف مکان زیر، گواه خوبی بر این فرضیه است:

«زایشگاهی شبیه به دالان‌های سرد و نمور زیر یک کارخانه متروکه... پچ‌پچه بالا می‌گیرد. انگار که خیاطی تا سقف پر از مار باشد» (خانلری، ۱۳۹۷: ۲۴).

۲-۳. رخدادهای غیرقابل باور

از ویژگی‌های برجسته ادبیات گوتیک که فضای مناسبی برای هول و هراس است وجود عوامل و رخدادهای غیرقابل باور است که در جهان واقع، امکان بروز و ظهور ندارند. در داستان‌نویسی گوتیک معمولاً با استفاده از تصویرسازی غیرمعمول، شخصیت‌های غیرمعمول، رویدادهای نامعمول، یا طرح‌های جسورانه و عجیب مختلف، به خواننده تجربه‌ای شگفت‌آور و متفاوت ارائه می‌دهد؛ بر این اساس، در داستان‌های گوتیکی، عناصری مانند جنبه‌های تاریک و غیرمعمول ذهن و احساسات انسان و تناقضات زندگی مورد توجه قرار می‌گیرد (Duggan, 2013: 10).

در این ویژگی، صحبت از مسائلی است که با کارکردهای عقل منافات دارد و از رهگذر روابط علی و معلولی توجیه‌پذیر نیست و این آثار را به مکتب رئالیسم جادویی^۱ نزدیک می‌سازد (میرام^۲، ۱۳۸۰: ۳۹). در این موارد نقض قوانین طبیعت تناقضات جالبی را در داستان ایجاد می‌کند و خواننده را به تعجب و تأمل وامی‌دارد؛ به عنوان مثال، شخصیتی که قادر به پرواز است و نسبت به قوانین گرانش

1. Magical Realism

2. Miriam

بی تفاوت است، ما شاهد برخورداری او از قدرتی بزرگتر از آنچه در جهان واقعی ممکن است هستیم. این امر می‌تواند برای خلق هیجان داستان گوتیک مفید باشد (ر.ک: باتینگ، ۱: ۱۳۸۹).

این ویژگی در هر دو مجموعه حکایه‌الغرفة ۲۰۷ و سرطان جن برجسته است. یکی از دلایل استفاده از رخدادهای غیرقابل باور در داستان‌های این دو مجموعه، ایجاد یک جهان جدید و خارق‌العاده با نادیده گرفتن قوانین طبیعت است که برای خواننده جالب و جذاب است؛ مثلاً، ماجراهایی که احیا یا برگرداندن زندگی به اشخاص مرده یا اشیاء در هر دو مجموعه روایت می‌شود، از این قاعده پیروی می‌کند. همچنین است مواردی که شامل نقض قوانین طبیعت در مورد فیزیک، جغرافیا و زمان است. نمونه‌های زیر حاوی مصادیقی از این موارد است:

«وخزانة الثياب التي تفتح؟ وشعور النزيل بأن هناك يداً باردة تتحسسه في الظلام... وصنبور الماء الذي يفتح تلقائياً.. والوجه الشاحب الذي يطل من الشرفة ليلاً؟» (توفیق، ۲۰۰۸: ۱۱۰).

(ترجمه: کمد لباس که باز می‌شود چطور؟.. و فردی که در اتاق سکونت دارد و احساس می‌کند که دست سردی در تاریکی او را لمس می‌کند؟ شیر آبی که به طور خودکار باز می‌شود؟... صورت رنگ‌پریده‌ای که شب‌ها از بالکن به بیرون نگاه می‌کند؟)

در نمونه فوق، باز شدن کمد و حضور یک دست نامرئی سرد که اقدام به لمس کردن راوی می‌کند و باز شدن خودکار شیر آب و دیدن یک چهره ناشناس از بالکن از طریق روابط علی و معلولی توجیه‌پذیر نیست و در راستای ایجاد فضای پر از هول و هراس است. در نمونه زیر از مجموعه سرطان جن هم حرکت کردن یک متر در آسمان و جابه‌جا شدن ناگهانی یک صندلی و فرود آمدن آن بر سر یکی از شخصیت‌های داستان حاوی چنین رخدادهای غیر قابل باوری است که شامل نقض قوانین طبیعت در راستای ایجاد ترس و هیجان می‌شود: «جز خودش کسی توی خیاط‌خانه نیست. متر شکم انداخته و روی هوا مانده است. خیاط می‌گوید: دست رو بگیر بالا، شکم متر کمی جابه‌جا می‌شود... از پشت سر جوانک یک صندلی خود به خود روی هوا بلند می‌شود. بی‌اختیار فریاد می‌زنم: مراقب پشت سرت باش ارسلان. و قبل از آن که حرفم تمام شود صندلی روی سر و گردنش پایین می‌آید» (خانلری، ۱۳۹۷: ۲۲-۲۴).

مفهوم تسخیر در رمان‌های گوتیک معمولاً با شخصیت‌های شیطانی و شرور گوتیک مرتبط است. در بسیاری از رمان‌های گوتیک، شخصیت‌ها ممکن است توسط یک نیروی مافوق طبیعی یا قدرت مرموزی که آن‌ها را تحت تسخیر قرار می‌دهد، تحت کنترل قرار گیرند و وادار به انجام اعمالی تهدیدکننده و شرورانه شوند که خود از آن بی‌خبر هستند. این تسخیر بدن یا ذهن شخصیت و تغییر غیر ارادی رفتار او بر اثر تسلط نیروهای شرور معمولاً باعث افزایش جو عدم کنترل و در نتیجه احساس شدید ناامنی در داستان می‌شود (ر.ک: جعفری جزی: ۸۳). در بخش‌هایی از مجموعه داستان‌های حکایه *الغرفة ۲۰۷* و *سرطان جن* محدودیت‌های جهان تجربی و عادی در هم شکسته می‌شود و روایت با به تصویر کشیدن حضور شیاطین و کنترل انسان‌ها به قلمروی مگاک‌های ترسناکی پا می‌نهد که تنش‌های روانی مضاعف دارد. نمونه‌های زیر از هر دو مجموعه داستانی، مصادیق خوبی از حضور چنین نیروهای شروری است:

«لم أكن مع عبدالظاهر ومدكور والمصور... كنت في الحقيقة أمضي ليلتي في الظلام وفي غرفة مغلقة مع السر الشرير الذي يسيطر على هذه الغرفة!» (توفیق، ۲۰۰۸: ۱۱۹).

(ترجمه: من با عبدالظاهر و مدکور و فیلمبردار نبودم... در واقع شبم را در تاریکی و در اتاقی بسته با روح شیطانی‌ای که این اتاق را تسخیر کرده بود می‌گذراندم.)

در نمونه فوق، یک اتاق به طور کامل در تسخیر نیرویی اهریمنی هست که امکان خروج را از راوی می‌گیرد و به شیوه‌ای عجیب بر او مسلط می‌شود و پس از بازی با روح و روان راوی فجایعی خشن و مرگبار به بار می‌آورد. در مجموعه داستانی *سرطان جن* نیز بارها سخن از تسخیر بدن‌های انسانی به عنوان میزبان نیروهای اهریمنی است. در نقل قول زیر، این تسخیر بارها به شکل دوره‌های بیست و هشت ساله رخ می‌دهد تا زمانی که اهریمن مذکور به خواسته خویش برسد:

«می‌میری و هرباره از شکم زنی به دنیا می‌آیی که نطفه مردی از پشت تو در بچه‌دانش بسته باشد و دوباره بیست و هشت سال برای زندگی داری، تا وقتی که حلقه من به دستم برسه، حلقه مرگ و زندگی تو برقراره» (خانلری، ۱۳۹۷: ۹۴).

۵-۲. خشونت

از مضامین رایج در رمان گوتیکی خشونت است. این داستان‌ها در فضایی ترسناک در آمد و شد بین رؤیا و کابوس تا واقعیت، با تمایل به قتل و پیوند هراس‌آلود تصاویر، صداها، رنگ‌ها را در ساختارهای متقارن و غیرمتقارن بازنمایی می‌کند تا خواننده مدام از نظر ذهنی به این سمت یا آن سمت کشیده شود

و در اضطراب و آشفتگی فرایند داستان غرق گردد (ر.ک: براکونز، ۱۳۸۹: ۱۱۲-۱۱۱). در مجموعه داستان‌های حکایه‌الغرفة ۲۰۷ و سرطان جن، خشونت حضوری دائمی و گسترده دارد که به اشکال مختلف خود را نشان می‌دهد. نمونه‌های زیر بخشی از خشونت مندرج در هر دو مجموعه است:

«کان الأمر أقرب إلى الكابوس، عندما رأيت المصور يسقط على الأرض فتهشم الكاميرا وراح يتحسس عنقه وهو يصدر صوت اختناق مريعاً .. كان يقاوم شخصاً غير مرئي يثبم على صدره .. كان يدور حول نفسه كعقرب الساعة وقد استلقي على ظهره وفتح ساقيه .. فقط كان يوجه ركلات محمومة إلى الأرض بكعبه...» (توفیق، ۲۰۰۸: ۱۱۷).

(ترجمه: موضوع بیشتر شبیه کابوس شد، وقتی دیدم فیلمبردار روی زمین افتاد و دوربین شکست و درحالی که صدای خفگی وحشتناکی از او بیرون می‌شد گردنش را مدام لمس می‌کرد... او در مقابل فردی نامرئی که روی سینه‌اش زانو زده بود مقاومت می‌کرد... مثل عقربه ساعت دیوانه‌وار دور خودش می‌چرخید و به پشت دراز کشید و پاهایش را باز کرد. با پاشنه‌اش لگدهای جنون‌آمیزی به زمین می‌زد.)

در این نمونه، قتلی دلخراش از جانب قاتلی نامرئی به تصویر کشیده شده است و از آنجا که قاتل مشهود نیست، استیصال مضروب در مقاومت برای زنده ماندن بیشتر شده است. تصویر خفه شدن و صداهای ناهنجار مقتول در حین تقلا برای زنده ماندن با نمونه زیر از کتاب سرطان جن شباهت قابل توجهی دارد: «مسافرخانه‌چی پشت میز نشسته است. خون خشکیده تمام چانه‌اش را پوشانده، انگار که ریش بزی قرمز داشته باشد. پیراهنش هم خونی است. شبیه مادرمرده‌ها نگاهم می‌کند. دهانش را باز می‌کند، زبان نصفه زخم وزیلی دارد که هر چه زور می‌زند از شکاف دهانش بیرون نمی‌آید» (خانلری، ۱۳۹۷: ۶۱).

۳. نتیجه‌گیری

از مجموع آنچه درباره مؤلفه‌های گوتیکی در مجموعه داستان‌های حکایه‌الغرفة ۲۰۷ و سرطان جن گفته شد، این نتایج به دست آمد که در هر دو مجموعه داستان، اصلی‌ترین مشخصه گوتیکی شخصیت‌پردازی است. شخصیت‌های این دو مجموعه، به دو بخش کلی تقسیم می‌شوند؛ اول مشاهده-گرهای ترسان که اغلب دارای احساسات گنگ، انزوا، دلهره و ابهام هستند و پیوسته از نگرانی‌ها و دل‌مشغولی‌های ناشناخته‌ای رنج می‌برند. باورهای این افراد در هر دو مجموعه در موضوعات مختلفی مانند وهم‌های خشن و وهم‌های جسمی است که به توهم در مورد تعقیب شدن توسط اشخاص دیگر، مورد توطئه قرار گرفتن توسط سازمان‌های مختلف یا شیاطین و موجودات فراطبیعی می‌انجامد. دوم

ترساننده‌های شرور که اغلب از قدرت‌های غیرمعمول برخوردار هستند و بر روی شخصیت نوع اول تأثیر می‌گذارند. این شخصیت‌ها معمولاً به صورت مرموز و ناگهانی ظاهر می‌شوند و باعث ایجاد تنش و ناامنی و بروز رفتارها و اعمال خشونت‌آمیز و ترسناک می‌شوند و دارای اندام‌های عجیب و غریب، صورتی وحشتناک یا سایر صفاتی هستند که از طبیعت عادی انسانی متمایز است.

کمیت استفاده از این مولفه‌ها در هر دو اثر، نشان از توجه مشابه هر دو نویسنده به این مولفه‌ها دارد با این تفاوت که در داستان‌های *حکایة العرقة ۲۰۷* بسامد مولفه تسخیر بیشتر از خشونت بوده است. در این اثر نویسنده تعمق بیشتری در وحشت ذهن داشته و موقعیت‌سازی‌های ترسناک آن قدرتمندتر عمل کرده است و قصه‌های مجموعه‌اش را نه بر ترس از هیولاهای عجیب بلکه بر ترس‌های بنیادین بشر استوار کرده است و بر خلاف مجموعه *سرطان جن* به جای به تصویر کشیدن ترساننده‌های عینی و قابل پیش‌بینی سعی در القای ترساننده‌های ذهنی دارد تا هر مخاطب با توجه به نقطه ضعف خویش در ذهن خویش ترس را خیال‌پردازی کند و در خلوت هراس آور ذهن خویش همه موارد مبهم را مجسم نماید. در این شرایط رفتار تک‌تک شخصیت‌های ترسان مجموعه به یک خود ویرانگری بی‌انتهای تبدیل می‌شود. رفتاری که گاهی از سر ناچاری و یاس، با وجود تمام جنون‌آمیز بودنش، به عاقلانه‌ترین کار ممکن می‌ماند؛ به این ترتیب ترساننده‌های مجموعه *حکایة العرقة ۲۰۷* نه تنها اتفاقاتی وحشتناک را برای شخصیت ترسان رقم می‌زنند؛ بلکه مخاطب را از لحاظ عاطفی نیز پریشان می‌کنند.

هر دو نویسنده از طریق آمیختن صداهای مرموز و به تصویر کشیدن فضاهای تاریک و گرفته و استفاده از مکان‌هایی همچون دخمه‌ها و سیاه‌چال‌های پر از رمز و راز، سردابه‌ها، دالان‌های مخفی، زیرزمین و گورستان‌ها و مقابر مخوف و وهم‌آلود به ایجاد ابهام و فضای رمزآلود پرداخته و کیفیتی دوگانه و مبهم به داستان‌هایشان بخشیده‌اند و از این طریق درک مخاطب از واقعیت را به چالش کشیده و با ایجاد حس تعلیق و حیرت سبب التذاذ ادبی گشته‌اند. تحلیل یافته‌های پر بسامد در این بخش نشان‌دهنده این حقیقت بود که در داستان‌های *حکایة العرقة ۲۰۷* غیاب به خودی خود شرورانه است و نویسنده در ترسیم جغرافیای اتاق ترسناک بسیار موفق عمل کرده است. بسیاری از زمان داستان در این اتاق روایت می‌شود و پیچ و تاب‌های نهایی داستان‌ها نیز در آنجا رقم می‌خورد و نویسنده به درستی از فضای اتاق به عنوان عنصری تأثیرگذار، تصویری شخصیت‌پردازانه در القای ترس ارائه می‌دهد و فضای منفی اتاق را به یک حضور بدخواه تبدیل می‌کند. چنین فضایی که وجود خارجی ندارد؛ اما در ذهن مخاطب غوغا می‌کند به شکلی استعاری دریچه‌ای جهنمی را بر روی حضورهای سایه‌وار و

شیخ گونه می‌گشاید. این مورد یکی از ترفندهای زیرکانه و هراس‌آور نویسنده برای ثبت حضور ماورایی یک موجود غایب است که از نظر تکنیکی سبب شده القای ترس در این مجموعه موفق‌تر از مجموعه سرطان جن باشد.

در هر دو مجموعه رمان، نویسنده با کنار هم قرار دادن امور متضاد و متناقض توصیفاتی دربارهٔ شخصیت‌ها و حوادث کرده‌اند که در جهان واقع امکان بروز و ظهور ندارند و از رهگذر روابط علی و معلولی توجیه‌پذیر نیست و در مخاطب ایجاد شگفتی می‌کند. در بخش تسخیر، این نتیجه حاصل شد که در بخش‌هایی از مجموعه داستان‌های حکایة الغرفة ۲۰۷ و سرطان جن محدودیت‌های جهان تجربی و عادی در هم شکسته می‌شود و روایت با به تصویر کشیدن حضور شیاطین و کنترل انسان‌ها به قلمروی مگاگ‌های ترسناکی پا می‌نهد که تنش‌های روانی مضاعف دارد. علاوه بر این، در هر دو مجموعه داستانی روایت در فضایی ترسناک و معلق میان اوهام تا واقعیت، با حضور صحنه‌های خشن و مرگ‌های دلخراش، تصاویر هراس‌آور متعددی را بازنمایی می‌کند تا خواننده مدام از نظر ذهنی به این سمت یا آن سمت کشیده شود و در اضطراب و آشفتگی فرایند داستان غرق گردد. در این بخش نیز ابهام و تضاد قوی‌تر در ساختار پیرنگ مجموعه حکایة الغرفة ۲۰۷ سبب می‌شود که به سختی بتوان شر را از خیر تمیز داد؛ زیرا تبحر نویسنده در توصیف قدرت نفوذ عامل شر و سایه تاریکش چنان فضا را تیره و تار کرده است که جایی برای خودنمایی نور باقی نمی‌ماند و در چنین بستری، نوعی تقدیرگرایی بر داستان سایه می‌اندازد؛ زیرا شخصیت‌ها هر چه می‌زنند به در بسته می‌خورند و گرچه سرنخ‌هایی از ماهیت شر موجود در داستان پیدا می‌کنند؛ اما امکان پیروزی آن‌ها در برابر شر مقتدر، به اندازهٔ عوض کردن سرنوشتی مقدر شده است.

گزارش آماری مؤلفه‌های گوتیک در حکایة الغرفة ۲۰۷ و سرطان جن

مجموع	شخصیت‌پردازی	فضای رمز آلود	رخداد‌های غیر قابل باور	تسخیر	خشونت	مجموعهٔ داستانی	
۱۸۶	۶۹	۵۳	۳۱	۲۱	۱۲	بسامد	حکایة
۱۰۰٪	۳۷٪	۲۸٪	۱۷٪	۱۱٪	۷٪	درصد	الغرفة ۲۰۷
۱۰۳	۵۳	۲۱	۱۴	۳	۱۲	بسامد	سرطان
۱۰۰٪	۵۲٪	۲۱٪	۱۴٪	۲٪	۱۱٪	درصد	جن

منابع

- اسلینو، راجر (۱۳۷۳). *ادگار آلن پو*. ترجمه: خشایار دیهیمی. تهران: کهکشان.
- باتینگ، فرد (۱۳۸۹). *گوتیک*. ترجمه: علیرضا پلاسید. چاپ اول. تهران: افراز.
- باقری، کلثوم و زارع، ناصر (۱۴۰۳). «تپ‌شناسی شخصیت‌های دو رمان یوتوپیا (خالد التوفیق) و دختر رعیت (محمود اعتمادزاده) براساس الگوی انیاگرام». *دانشگاه رازی: کاوش‌نامه ادبیات تطبیقی*. دوره ۱۴. شماره ۵۳. doi: 10.22126/jccl.2022.7687.2376 .۱۹-۴۱
- براکونز، خوزه (۱۳۸۹). *راهنمای هنر گوتیک*. ترجمه: سیما ذوالفقاری. تهران: ساقی.
- بیر، گیلیان (۱۳۹۵ ش). *رمانس*. ترجمه سودابه دقیقی. چاپ پنجم. تهران: مرکز.
- بی‌نیاز، فتح‌الله (۱۳۸۳). *ادبیات: قصری در تار و پود تنهایی*. ج ۱. تهران: قصیده‌سرا.
- توفیق، أحمد خالد (۲۰۰۷). *حکایة الغرفة ۲۰۷*. ط ۱. القاهرة: دار لیلی.
- خانلری، رامبد (۱۳۹۷). *سرطان جن*. چاپ پنجم. تهران: آگاه.
- صالح، أماني (۲۰۲۲/۹/۳ م). «الرواية القوطية: رواية الرعب والغموض في العصور الوسطى». *موقع المشرية*: <https://mashrabya.com>
- العتیبي، تغريد (۲۰۲۱/۱۱/۲ م). «مقدمة في فلسفة الرعب: الجليل القوطي». *موقع جمعية الفلسفة*. <https://saudiphilosophy.com>
- حمیدلانی، حمید (۲۰۰۶). *النص السردی من منظور النقد الأدبی*. ط ۳. بیروت: دار البیضاء.
- میرصادقی، جمال؛ میرصادقی، میمنت (۱۳۷۷). *واژه‌نامه هنر داستان‌نویسی*. چاپ اول. تهران: کتاب مهناز.
- میریام، آلوت (۱۳۸۰ ش). *رمان به روایت رمان‌نویسان*. ترجمه: علی محمد حق‌شناس. چاپ دوم. تهران: مرکز.
- نصر اصفهانی، محمدرضا؛ جعفری، طیه (۱۳۸۹). «گاو؛ مسخ: مقایسه شیوه پردازش شخصیت در گاو ساعدی و مسخ کافکا». *دانشگاه تبریز: زبان و ادب فارسی*. دوره ۵۳. شماره ۲۱۵. ۱۳۳-۱۵۷. doi: 20.1001.1.22517979.1389.53.215.7.0
- وهابی، سعیده و همکاران (۱۴۰۲). «بررسی درون‌مایه‌های گوتیک ادبی در دو رمان صانع الظلام و نگهبان». *دانشگاه شهید باهنر: ادبیات تطبیقی*. دوره ۱۵. شماره ۲۸. ۴۰۷-۴۳۹. doi: 10.22103/jcl.2023.17654.3284
- یاسین، کامل؛ نصیف، عبد (۲۰۱۸). «تجلیات أدب الرعب في رواية فرانكشتاین في بغداد أحمد سعداوي». *جامعة واسط: مجلة لارك للفلسفة و اللسانيات و العلوم الاجتماعية*. السنة ۲. العدد ۳. ۷۹-۶۴. doi: 10.31185/lark.Vol4.Iss31.208

References

- Al-Otaibi, T. (11/2/2021). "Introduction to the Philosophy of Horror: The Gothic Sublime." *Philosophy Society website*. <https://saudiphilosophy.com/>. (In Arabic).
- Bagheri, K., Zare, N. (2024). "Typology of Personalities in Utopia (Khaled al-Tawfiq) and Peasant's Daughter (Mahmoud Etemadzadeh) Based on Enneagram Model". *Razi*

- University: *Research in Comparative Literature*. 14 (53). 19-41. DOI: 10.22126/jccl.2022.7687.2376. (In Persian).
- Beer, G. (2015). *Romance*. Translated by; Sudabe Daghighi. 5th Edition. Tehran: Nahr-e-Karzan. (In Persian).
- Biniyaz, F. (2002). *Literature: A palace in the fabric of loneliness*. 1st Edition. Tehran: Qaseidasera. (In Persian).
- Brakons, J. (2013). *Guide to Gothic Art*. Translated by; Sima Zulfiqari. 2nd Edition. Tehran: Saqi. (In Persian).
- Butting, F. (2009). *Gothic*. Translation: Alireza Placid. 1st Edition. Tehran: Afraz. (In Persian).
- Duggan, R. (2013). *The grotesque in contemporary British fiction*. 3rd Edition. Manchester: Manchester University Press.
- Khanleri, R. (2017). *Genie Cancer*. Fifth Edition. Tehran: Aghah. [In Persian]
- Lahmidani, H. (2006). *Narrative text from the perspective of literary criticism*. 3rd edition. Beirut: Dar Al-Bayda. (In Persian).
- Miriam, A. (2000). *Novels narrated by novelists*. Translated by; Ali Mohammad Haqshanas. 2rd Edition. Tehran: Nahr-e-Karzan. (In Persian).
- Mirsadeghi, J., Mirsadeghi, M. (1993). *Dictionary of the art of story writing*. 1st Edition. Nehran: Mahnaz book. (In Persian).
- Nasr Esfahani, M.R., Jafari, T. (2009). "Cow; Metamorphosis: Comparison of personality processing method in Saedi's Cow and Kafka's Metamorphosis". *Tabriz University: Persian language and literature*. 53 (215). 133-157. DOI: 20.1001.1.22517979.1389.53.215.7.0. (In Persian).
- Saleh, A. (9/3/2022). "The Gothic Novel: The Novel of Horror and Mystery in the Middle Ages." *Mashrabiya website*: <https://mashrabya.com/>. (In Persian).
- Selino, R. (2013). *Edgar Allan Poe*. Translated by; Khashayar Dayhimi. 1st Edition. Tehran: Galaxy. (In Persian).
- Tawfiq, A.Kh. (2007). *Hikaiah Al-qorfah 207*. First edition. Cairo: Dar Laila. (In Persian).
- Wahabi, S, and Others (2024). "Investigation of literary gothic themes in the two novels Sane al-Eshbam and Gardhansi". *Shahid Bahonar University: Comparative Literature*. 15 (28). Pp 407-439. DOI: 10.22103/JCL.2023.17654.3284. (In Persian).
- Yassin, K., Nassif, A. (2018). "Manifestations of Horror Literature in the Novel of Frankenstein in Baghdad by Ahmed Saadawi." *Wasit University: Lark Journal of Philosophy, Linguistics and Social Sciences*. 2 (31). 64-79. (In Persian).

دراسة مقارنة للمكونات القوطية في المجموعة القصصية حكاية الغرفة ٢٠٧ وسرطان الجن

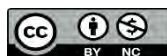
عبدالباسط عرب يوسف آبادي^١ | فائزة عرب يوسف آبادي^٢

١. الكاتب المسؤول، أستاذ مساعد في اللغة العربية وآدابها، كلية الآداب والعلوم الإنسانية، جامعة زابل، زابل، إيران، البريد الإلكتروني: arabighalam@uoz.ac.ir
٢. أستاذة مشاركة في اللغة الفارسية وآدابها، كلية الآداب والعلوم الإنسانية، جامعة زابل، زابل، إيران، البريد الإلكتروني: famoarab@uoz.ac.ir

معلومات المقال	الملخص
نوع المقال: مقالة محكمة	القوطي هو أسلوب في الفن والأدب يشتهر بالتعامل مع موضوعات مثل الرعب والخوف والرهبة. وقد وجد هذا الأسلوب مكانة هامة في كتابة القصة من خلال استخدام الشخصيات الغريبة والجمع بين العناصر الغامضة والعنف وعرض صور الجريمة والبيئات المهجورة وغير المأهولة. أحمد خالد توفيق (١٩٦٢-٢٠١٨) الروائي العرب المعاصر ورامبد خاندليري (١٩٨٣) الروائي الإيراني المعاصر كتبوا أعمالاً روائية في المجال القوطي. تتشابه المجموعة القصصية حكاية الغرفة ٢٠٧ (٢٠٠٨) لأحمد خالد توفيق بشكل كبير في المحتوى والبنية مع المجموعة القصصية سرطان الجن (٢٠٠٧) لخاندليري. يهدف هذا البحث إلى إجراء دراسة مقارنة للمكونات القوطية في المجموعة القصصية حكاية الغرفة ٢٠٧ وسرطان الجن. أما طريقة إجراء هذا البحث فهي التحليل الوصفي الذي تم من خلال الملاحظات المكتيبة. تشير النتائج إلى أن العناصر القوطية الرئيسية المشتركة في مجموعة قصص حكاية الغرفة ٢٠٧ وسرطان الجن هي حسب الأهمية: التوصيف، والجو الغامض، والأحداث غير المعقولة، والحياة والعنف.
الوصول: ١٤٤٥/٠٩/٢٤	
التنقيح والمراجعة: ١٤٤٥/١١/١٦	
القبول: ١٤٤٥/١١/١٨	
الكلمات الدلالية:	
القوطية،	
الفضاء الغامض،	
العنف،	
التسخير،	
حكاية الغرفة ٢٠٧،	
سرطان الجن.	

الإحالة: عرب يوسف آبادي، عبدالباسط؛ عرب يوسف آبادي، فائزة (١٤٤٦). دراسة مقارنة للمكونات القوطية في المجموعة القصصية حكاية الغرفة ٢٠٧ وسرطان الجن. بحث في

الأدب للمقارن، ١٥ (١)، ٢٥-٤١.

© الكتاب.

DOI: 10.22126/jcl.2024.10461.2602

النشر: جامعة رازي

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی